

**DELO NAŠIH ZAVODOV IN DRUŠTEV
ATTIVITÀ DEI NOSTRI ISTITUTI E DELLE
NOSTRE SOCIETÀ
ACTIVITIES BY OUR INSTITUTIONS
AND ASSOCIATIONS**

31. KONFERENCA *PACEM IN MARIBUS*
"BUILDING BRIDGES TOWARDS INTEGRATED
OCEAN GOVERNANCE: LINKING OCEAN SCIENCE,
ENGINEERING, TECHNOLOGY AND POLICY"

Redne konference *Pacem in Maribus* so že od ustanovitve nevladne organizacije Mednarodni oceanski inštitut (IOI – International Ocean Institute) forum, kjer se srečujejo strokovnjaki različnih usmeritev, politiki in predstavniki javnosti. Osnovna cilja konferenc sta ohranjanje in širjenje načela o oceanih kot skupni dediščini človeštva. Temeljno vrednoto skupne dediščine je uveljavila ustanoviteljica IOI Elisabeth Mann Borgese, ki ima veliko zaslug za pripravo in uveljavitev konvencije Združenih narodov o pravu morja. IOI danes kot temeljne kamne te usmeritve opredeljuje ekonomski razvoj, varovanje okolja, mir in etiko ter si prizadeva za ohranjanje morij in oceanov v dobro prihodnjih generacij. V skladu s prizadevanji IOI za pravično in trajnostno gospodarjenje z morji in oceani je bila vodilna tema 31. konference *Pacem in Maribus* "Building Bridges Towards Integrated Ocean Governance: Linking Ocean Science, Engineering, Technology and Policy" sprejeta na zasedanju Upravnega odbora IOI oktobra 2004 na Morski biološki postaji v Piranu. Organizacija konference je bila zaupana operativnemu centru IOI v Avstraliji. Vodilna tema konference odseva naraščajočo potrebo po povezovanju in integraciji različnih znanstvenih vej in tehnologij ter političnih usmeritev za izboljšanje kakovosti življenja, varnosti in trajnostnega izkoriščanja morskih virov. V prizadevanjih za dosego teh ciljev je IOI k pripravi konference v Townsvillu pritegnil tudi organizacijo Inštitut za morski inženiring, znanost in tehnologijo (IMarEST). IMarEST je mednarodno profesionalno združenje morskih inženirjev, znanstvenikov in tehnologov s sedežem v Londonu in ima status nevladne organizacije. Organizacijo konference so poleg IOI in IMarEST finančno podprle tudi avstralske

organizacije CRC raziskovalni center (CRC RC), Morski park "Veliki koralni greben", Avstralska agencija za mednarodni razvoj (AAID), Avstralski inštitut za morske znanosti (AIMS), Avstralski biro za meteorologijo (AGBM) ter mesto Townsville. Razen avstralskih institucij so konferenco sponzorirale tudi Evropska unija, Medvladna oceanografska komisija in Svetovna agencija za planetarni monitoring in zmanjšanje tveganja zaradi potresov.

31. konferenca *Pacem in Maribus* je potekala od 31. oktobra do 3. novembra 2005 v subtropskem mestu Townsville, v državi Queensland, ki velja za eno najhitreje razvijajočih se držav Avstralije zlasti zaradi izjemnega razvoja z morjem povezanih dejavnosti. Častni gost konference je bil senator Ian MacDonald, avstralski minister za ribištvo, gozdarstvo in varovanje okolja; poleg njega se je konference udeležilo veliko uglednih gostov države Queensland. Vsebinsko je konferenca zajemala šest zelo aktualnih tematik:

- regionalna varnost: okoljske, ekonomske in socialne povezave,
 - obalne in morske dejavnosti: okoljski, socialni in ekonomski vplivi,
 - tehnologije, nadzor in uveljavljanje pomorskih dejavnosti,
 - globalna ocena morskega okolja in modeli alternativ,
 - Arafursko in Timorsko morje,
 - morska biotehnologija – izzivi in perspektive,
- ter kot posebna sekcija
- tveganja naravnih morskih nesreč.

Izhodiščne dileme in izzive vsake tematike je v plenarnem predavanju predstavil vabljeni govorec, sledila so vzporedna predavanja po posameznih sekcijah. Plenarni predavatelji so tematike predstavili iz različnih vidikov, saj so bili po svojih osnovnih strokah zelo različni: od pravnikov, inženirjev, pomorcev, biologov, do politikov. V okviru prve teme je predavatelj opozoril na nevarnosti, ki grozijo morskemu okolju in ljudem, če ne bo v celoti uveljavljena zakonodaja, ki ščiti morja in oceane. Izpostavil je probleme, s katerimi se srečujejo predvsem razvijajoče se države pri udeležanju konvencije ZN o pravu morja, in ob tem opozoril na odgovornost razvitih držav. Med naraščajočimi nevarnostmi je omenil tudi piratstvo, ki v nekaterih morskih območjih dosega zastrašujoče razsežnosti. V okviru druge teme je bil predstavljen model gospodarjenja z morskim območjem Velikega koralnega grebena v Avstraliji, kjer so vodila: varovanje biodiverzitete, vzdrževanje visoke kakovosti morja in uveljavitev trajnostnih ribolovnih praks. Kot zelo pomembno pri uresničevanju načel trajnostnega gospodarjenja je bilo izpostavljeno izobraževanje. Uvodničar tretje teme je predstavil izzive in uveljavljanje tehnoloških dosežkov pri izvajanju "najboljše prakse" za pomorske dejavnosti in poudaril pomen nadzora. Nove tehnologije so pri tem v veliko

pomoč in bodo zagotovo vplivale na bodočo politiko in pravne okvire pomorskih aktivnosti. Osredotočil se je na onesnaženja z nafto, dredžanje in zasipavanje, varovanje koralnih grebenov in ribiška ter zaščitena območja. Posebej je izpostavil vlogo novih senzorjev, oddaljenega zaznavanja s sateliti, daljinsko krmiljenih plovil, ki omogočajo nadzor z večje razdalje. Podobne tehnike so uporabne tudi pri nadzoru nevarnosti terorizma, tihotapljenja in ilegalnega priseljavanja. Uvodni predavatelj četrte teme se je naslonil na izsledke globalne študije o vodah (GIWA – Global International Water Assessment) in predstavil razvoj teh dejavnosti v prihodnosti. Predvidoma bodo globalne ocene morskega okolja (GMA) pripravljene vsakih pet let, dejavnosti pa bodo potekale pod vodstvom Agencije ZN za okolje (UNEP) in Medvladne oceanografske komisije (IOC). Opozoril je na pomembno vlogo raziskovalcev pri pripravi ocen in na "zasičenost" z dejavnostmi te vrste v državah, kjer je tovrstnih razpoložljivih in primerno izobraženih kadrov malo. Poudaril je tudi pomen seznanjanja javnosti z izsledki in prenosa pravih sporočil politikom. Polzaprtima morjema med Avstralijo, Indonezijo, Timorjem in Papuo Novo Gvinejo – Arafura in Timorsko morje – je bila zaradi nakopičenih problemov in geografske bližine posvečena posebna sekcija. Ti morji sta bogati z naravnimi viri (nafta, plin, ribe), njihovo trajnostno izkoriščanje pa ovirajo nedorečene razmejitve med državami, ilegalno ribištvo in različne stopnje razvoja obalnih držav. V okviru predavanja o izzivih in perspektivah morske biotehnologije je predavatelj razčlenil bogat spekter dejavnosti od akvakulture do raziskav in izkoriščanja učinkovin iz morskih organizmov. Pri tem razvoju je zelo pomembno upoštevanje okoljskih in etičnih izhodišč ter izogibanje "biopiratu". Predavatelj je predstavil več pozitivnih primerov avstralskih "bioodkritij". Izjemno pozornost na konferenci pa je vzbudila posebna sekcija o tveganjih naravnih morskih nesreč: poleg cunamijskih je sekcija obravnavala tveganja zaradi hudih vremenskih pojavov. Predstavitve in razprava so bile osredotočene na možnosti preprečevanja, na razvoj informacijskih in zgodnjih opozorilnih sistemov, predstavljene pa so bile tudi ekološke in socioekonomske posledice nekaterih naravnih katastrof. Poleg uvodnih predavanj je bilo v vsaki sekciji predstavljenih tudi več krajših prispevkov (okoli 70), ki so prikazali različne primere, povezane z osnovno tematiko. Nekateri prispevki so bili predstavljeni v obliki posterjev. Vsaki sekciji je sledila praviloma zelo živahna razprava. Poleg tega je bil pripravljen razstavni prostor, kjer so se predstavile predvsem različne avstralske in mednarodne organizacije. V okviru sekcije spremljanja in nadzora morskih dejavnosti sem predstavila prispevek o možnostih uporabe umetnih substratov za zmanjšanje onesnaženja iz ribogojnic, poleg tega sem predsedovala eni od sekcij. Na razstavnem prostoru je bil predstavljen tudi operativni center IOI Slovenija, ki deluje v okviru

Morske biološke postaje Nacionalnega inštituta za biologijo (MBP NIB), razstavljen pa je bil tudi poster mreže odličnosti na področju raziskav morske biodiverzitete MarBEF (6. okvirni program EU), v kateri je eden od partnerjev MBP NIB.

Na konferenci je sodelovalo kakih 150 udeležencev iz 32 držav in več vladnih in nevladnih organizacij. Najštevilnejši so bili udeleženci iz Avstralije in bližnjih tihomorskih držav, dobro so bile zastopane tudi evropske države ter Severna in Južna Amerika. Kot pomembno sporočilo smo na konferenci pripravili deklaracijo in jo poslali generalnemu sekretarju Združenih narodov Kofiju Ananu.

Alenka Malej

10. MEDNARODNI SIMPOZIJ O INTERAKCIJAH MED SEDIMENTOM IN VODO

V zadnjih desetletjih se čedalje bolj zavedamo pomena sedimentov v vodnih okoljih, kar se navsezadnje kaže v intenzivnih raziskavah bioloških, kemijskih, geoloških in fizikalnih procesov. Z namenom, da uporabimo pridobljena znanja v varstvu okolja, je nujno potrebno, da razvijamo multidisciplinarni pristop, ki povezuje temeljne in uporabne raziskovalce, modeliste, eksperimentalce, znanstvenike, ekonomiste in upravljalce. Mednarodno združenje za raziskave sedimentov in vode (IASWS) je tradicionalno usmerjeno v študij različnih vidikov vodnih okolij in sedimentov in je do danes združilo vrsto raziskovalcev z različnih znanstvenih disciplin. Dosedanji simpoziji o interakcijah med sedimentom in vodo so potekali na Nizozemskem (1976), Kanadi (1981, 2002), Švici (1984), Avstraliji (1987), Švedskem (1990), ZDA (1993), Italiji (1996) in Kitajskem. 10. simpozij je potekal med 28. avgustom in 2. septembrom 2005 na Bledu v organizaciji Instituta Jožef Stefan in Nacionalnega inštituta za biologijo. Obe instituciji se že vrsto let ukvarjata z raziskavami procesov v vodah in sedimentih doma in v tujini. Blejsko jezero je zaradi intenzivnih bioloških, biogeokemijskih in hidroloških raziskav, ki so bile tam opravljene v zadnjih 20 letih, ustrezno mesto za simpozij te vrste. Na njem je približno 180 udeležencev iz 35 držav predstavilo prek 250 prispevkov v obliki referatov in posterjev s sledečimi tematikami:

- izvor in vpliv sedimentov na sladkovodne in morske ekosisteme,
- modeliranje procesov v sedimentih,
- hranila in onesnaževalci v sedimentih,